

Vážený pan
Jan Lipavský
ministr zahraničních věcí
Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
Loretánské náměstí 5
118 00 - Praha 1

Odesláno datovou schránkou

v Praze dne 11. dubna 2025

Věc: Otevřený dopis týkající se transparentnosti a integrity systému výběrových řízení na Ministerstvu zahraničních věcí

Vážený pane ministře,

obracím se na Vás jménem české kanceláře nevládní protikorupční organizace Transparency International ČR („TI“), která se již více než 27 let v naší zemi mimo jiné zabývá velkými mezinárodními i malými regionálními kauzami, prosazuje efektivní systémová řešení, chrání veřejné rozpočty a také hlídá veřejný zájem.

Zasílám Vám otevřený dopis, v záležitosti, která vzbuzuje vážné znepokojení ohledně transparentnosti a integrity systému výběrových řízení na Ministerstvu zahraničních věcí („MZV“). V TI se tomuto tématu věnujeme již delší dobu v souvislosti s manipulací zprávy interního auditu MZV na toto téma a se zrušením služebního poměru autorovi původního znění auditní zprávy obsahující celou řadu závažných zjištění¹.

V červenci 2022 byl zahájen audit č. 5/2022/IA zaměřený na systém výběrových řízení na MZV, konkrétně na jejich transparentnost, délku, efektivnost a přezkoumatelnost. Audit, který se týkal personálního odboru (PERS), vedl interní auditor MZV Jan Čapek. V říjnu 2022 byl první návrh auditní zprávy odeslán odboru PERS k vyjádření. Seznam Zprávy uvedly², že na jednom z dochovaných zvukových záznamů ze začátku listopadu 2022 zaznívá rozhovor mezi Janem Čapkem a jeho přímým nadřízeným. Ten mu sděluje, že jednal s tehdejší ředitelkou personálního odboru Janou Hybáškovou. Hybášková podle něj upozornila, že pokud by se novináři dozvěděli o netransparentnosti výběrových řízení, „*bude to takovejhle titulek*“. Zároveň měla navrhnout, aby byla auditní zpráva zařazena do utajovaného režimu, čímž by se k ní veřejnost nedostala prostřednictvím informačního zákona.

¹ <https://www.transparency.cz/audit-vyberovych-rizeni-na-mzv/>

² <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-popsal-jak-nepruhledne-se-dela-kariera-na-ministerstvu-nasledoval-vyhazov-234339>

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

Na základě prostudování této auditní zprávy, poskytnuté na základě práva na svobodný přístup k informacím, chápeme obavy ředitelky personálního odboru, protože je kritika a zájem veřejnosti namístě. Uvedená zjištění týkající se výběrových řízení na MZV jsou opravdu alarmující, a to i ve finální verzi auditní zprávy, která byla po ukončení služebního poměru původního zpracovatele zprávy upravena ve prospěch personálního odboru MZV.

Dne 20. ledna 2023 byl zpracovateli původní auditní zprávy Janu Čapkovi ukončen služební poměr ve zkušební době, a to bez udání důvodu. Jan Čapek se obrátil na soud s žalobou proti MZV. V žalobě poukazoval na to, že jeho propuštění bylo neoprávněné a souviselo s jeho prací na auditní zprávě, která odhalila nedostatky v systému výběrových řízení na ministerstvu.

Soud ve svém rozsudku ze dne 13. července 2023 však žalobu Jana Čapka zamítl, protože se nepodařilo dostatečně prokázat, že k ukončení služebního poměru došlo v souvislosti se zpracováním auditní zprávy.

Okolnosti celého případu ale vyvolávají podle našeho názoru oprávněné pochybnosti. Je znepokojující, že zkušený interní auditor byl propuštěn ve zkušební době bez jasného důvodu krátce poté, co dokončil audit popisující závažné nedostatky personálního odboru MZV. Auditní zpráva byla dokončena 27. září 2023 (č. j.: 130590/2022-GIA) bez dalšího zapojení Jana Čapka.

Dokonce i zmírněná finální verze zprávy však popsala naprosto zarážející délku některých výběrových řízení – především způsobenou prodlevami ve fázích, které standardně probíhají mnohem rychleji. Celková délka se tak v průměru pohybovala kolem 142 dní u výběrových řízeních dle zákona o státní službě a 102 dní u výběrových řízeních dle zákoníku práce.

Mezi nejzávažnější nedostatky patří skutečnost, že výběr konkrétních uchazečů nebyl vždy dostatečně odůvodněn, což ztěžovalo srozumitelnost a pochopitelnost výsledků výběrových řízení. MZV se podle zprávy také nepřiměřeně často uchýlovalo k zaměstnávání na základě zákoníku práce namísto služebního zákona. Audit také upozornil na nadužívání postupu dle § 41 odst. 2 zákona o zahraniční službě, který umožňuje obsazovat místa na zastupitelských úřadech osobami v pracovním poměru na dobu určitou, přičemž tento postup byl použit ve 42,5 % případů vnějších výběrových řízení, ačkoliv by měl být spíše výjimečný.

Dále je ve finální verzi auditní zprávy na základě posouzení vzorku popsána celá řada jednotlivých pochybení, spočívajících v nekompletní či rozporuplné dokumentaci, pochybení ve výběru nejlepšího uchazeče, rušení výběrových řízení, nevybrání jediného uchazeče, přestože splňoval požadavky a podobně³.

Z finální verze auditní zprávy je navíc patrné, že ji někdo oproti původní verzi zmírnil, a to především tím, že manažerské shrnutí vůbec neodráží poměrně závažná zjištění, která obsahuje podrobná zpráva. Zjištění Z7 až Z10 byly zjevně z přehledu doporučení – akčním plánem (příloha č. 4) vypuštěna, přestože obsahují popis celé řady závažných pochybení v desítkách výběrových řízení.

³ <https://www.transparency.cz/audit-vyberovych-rizeni-na-mzv/>

Přestože finální auditní zpráva předpokládá přijetí opatření k nápravě pouze u některých zjištění, žádáme Vás tímto po uběhnutí lhůt k jejich zavedení o bližší informace, jakým způsobem k zapracování těchto zjištění došlo.

Zároveň bychom považovali za odpovídající, aby byl proces výběrových řízení opět podroben auditu, který by doložil, že přijímání nápravných opatření nebylo pouze formální aktivitou na základě auditních zjištění, ale skutečnou snahou o nápravu nedostatečného stavu.

Vzhledem k tomu, jakým způsobem přistoupilo MZV ke zpracovateli původního návrhu auditní zprávy, považujeme za odpovídající zadání externího auditu se zárukami nezávislého zpracování závěrečných výstupů, které nyní nelze očekávat od útvaru MZV Generální inspekce a interní audit, když je jeho ředitelem bývalý vedoucí oddělení vnějších výběrových řízení na MZV, tedy bývalý představitel auditovaného orgánu.

Výběr kvalitních lidí do služby České republiky v oblasti zahraničních vztahů považujeme za zásadní národní zájem, proto se na Vás obracíme i s požadavkem na nastavení dalších mechanismů pro řádné vedení výběrových řízení ze strany MZV, aby se předcházelo pochybením popsaným ve zjištěních Z7 až Z10 finální verze auditní zprávy.

Podle TI je na místě vypořádat se i se zjištěními učiněnými v původní verzi auditní zprávy, která byla následně vypuštěna, neboť je důvodné se domnívat, že nebyla vypuštěna na základě věcných nesprávností, nýbrž kvůli tomu, že vrhala na vlivný odbor MZV špatné světlo.

Klíčové rozdíly mezi původní a upravenou verzí spočívají především ve změkčení či úplném odstranění některých kritických zjištění a konkrétních příkladů pochybení, což výrazně změnilo celkové vyznění zprávy a oslabilo její původní důraz.

Finální verze auditní zprávy postrádá mimo jiné konkrétně Zjištění Z6, které upozorňovalo na opomíjení povinnosti nahlížet do rejstříku státních zaměstnanců pro účely obsazování služebních míst před vyhlášením výběrových řízení. Tento postup má dle původní zprávy potenciálně závažné negativní dopady na hospodárnost při nakládání s finančními prostředky státu. Původní návrh označoval toto zjištění jako vysoce závažné, zatímco finální zpráva jej zcela vypustila.

Finální verze auditní zprávy rovněž obsahově postrádá důležité Zjištění Z9 z původního návrhu, které upozorňovalo na vypisování výběrových řízení dle § 41 odst. 2 zákona o zahraniční službě, přičemž dle analýzy ani v jednom případě nebylo zvolení této metody zdůvodněno co do zájmu České republiky. Zájem ČR je přitom podmínkou pro použití této výjimečné formy obsazení služebních míst a je garancí ověřitelnosti a kontrolovatelnosti procesu.

Namísto původního kritického zjištění finální verze zprávy pouze uvádí, že tento postup byl údajně řádně dokumentován a v souladu se zákonem (Ujištění U5), a doporučuje, aby výše uvedený postup byl vnímán jako postup spíše výjimečný (viz Manažerské shrnutí, Hlavní zjištění, Bod 3). Tento přístup však přehlíží zásadní problém, jímž je nedostatečné zdůvodnění

„Hlíkáme veřejný zájem, hájíme efektivní a odpovědnou správu země.“

výjimečného postupu, k jehož využití sice v zahraniční službě může docházet, nikoliv však zcela běžně a bez odůvodnění.

Vážený pane ministře, dosavadní vývoj ohledně systému výběrových řízení na MZV považujeme za neuspokojivý. Doložena byla celá řada pochybení takového rázu, které vzbuzují nejasnosti o tom, jestli má MZV vůbec záměr předcházet negativním jevům při výběru státních zaměstnanců na prestižní a lukrativní pozice ve veřejné službě České republiky. Postup vůči zpracovateli původních závazných zjištění chápeme v TI jako odvetné opatření, protože při ukončení služebního poměru ve zkušební době je velice těžké uspět se žalobou u soudu.

V reakci ze strany MZV nám rovněž chybělo dovození jakékoliv odpovědnosti za stav výběrových řízení na personální úrovni, když je odbor nadále řízen totožnou osobou, která zřejmě usilovala o zmírnění a utajení výsledků auditu práce, za níž je zodpovědná, a do vedení vnitřního auditního útvaru MZV se přesunul její bývalý podřízený.

V souvislosti s uvedenými argumenty si Vás dovoluujeme požádat o provedení kroků, které povedou ke skutečnému zlepšení situace, a nikoliv pouze k formálnímu naplnění závěrů finální auditní zprávy, jež dle našeho názoru obsahuje zkreslená zjištění.

Děkujeme Vám za odpověď.

S pozdravem

David Kotora
výkonný ředitel
Transparency International - Česká republika, o.p.s.